

Nr 122.

Ankom till riksdagens kansli den 11 maj kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen nr 73 under mom. 1:o) l) gjorda framställning rörande upprensning av viss farled. (1:a avd.)

I en till riksdagen avlåten den 23 februari 1917 dagtecknad proposition angående vissa åtgärder för sjöförsvarets stärkande (nr 73), vilken hänvisats till förberedande behandling av statsutskottet, har Kungl. Maj:t under mom. 1:o) l) föreslagit riksdagen att av medel, som särskilt beredas, bevilja till upprensning av viss farled ett anslag för år 1918 av 165,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1917 förskottsvis utanordna beloppet.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till det vid ovannämnda proposition fogade statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden sid. 60 och 84.

I en inom andra kammaren av herr *I. Vennerström* m. fl. väckt motion (nr 383) har hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 73.

Utskottets
yttrande.

Utskottet har med stöd av § 46 riksdagsordningen infordrat här bifogade yttranden av inspektören för flottans övningar till sjöss och chefen för marinstaben. (Bil. A och B.)

Vid behandlingen av frågan angående nyanskaffning av krigsfartygsmateriel i andra kammaren den 10 maj 1911 delgav dåvarande statsministern kammaren ett av konteramiralen *J. Hägg* avgivet intyg rörande våra militärleder, vilket intyg var av följande lydelse:

»Att en eller annan av de till över ett hundratal uppgående militärleder, som kunna befaras av våra nuvarande första klassens pansarbåtar, bör anses vara stängd för F-båten har så mycket mindre betydelse, som dessa få leder icke äro av vikt för bibehållandet av våra pansarbåtars operationsfrihet. Kapten *Kraak* påstår, att som ett allmänt omdöme kan sägas, att F-båten endast med svårighet skall kunna röra sig med erforderlig fart i skärgården. Detta påstående

bestrider jag, ty i farledernas raka delar, som i allmänhet torde kunna beräknas till omkring 90 procent av hela sträckningen, kan detta fartyg, om så erfordras, gå med högsta möjliga fart. Naturligtvis får man förutsätta, att farten i alla krökar eller vid vissa trösklar nedbringas till vad manövern och vattendjupet nödvändiggöra. Det revideringsarbete i våra skärgårdar, vilket F-typens antagande kan komma att medföra, torde ej bli väsentligen dyrbarare eller mera omfattande än de arbeten, som sedan många år tillbaka pågått i våra skärgårdar och som haft till ändamål att göra lederna allt lämpligare för våra fartyg. Som en sammanfattning av det ovan sagda vill jag härmed förklara som min bestämda åsikt, att pansarbåtar av F-typen utan svårighet kunna betjäna sig av våra militärleder.

Stockholm den 8 maj 1911.

J. Hägg.»

Då nu fråga förekommer om upprensning av viss farled i skärgården, har utskottet velat erinra om vad vid ovannämnda tillfälle anförts.

Efter inhämtande av vad de till ärendet hörande handlingarna av hemlig natur innehålla rörande betydelsen av ifrågavarande farleds upprensning, har emellertid utskottet icke ansett sig böra motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag och med avslag å herr Vennerströms m. fl. ovan berörda motion i vad den avser nu föreliggande ärende, må *till upprensning av viss farled* på extra stat för år 1918 bevilja ett reservationsanslag av 165,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1917 förskottsvis utanordna beloppet.

Stockholm den 11 maj 1917.

På statsutskottets vägnar:

AXEL EKMAN.

Närvarande: se under utlåtandet nr 120.

Reservation

av herrar *A. C. Lindblad*, *K. V. Rydén*, *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *C. R. Jansson* i Falun, *K. O. Strid* och *K. A. Tengdahl*, vilka ansett att utskottet bort hemställa,

»att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må av riksdagen bifallas».

Bil. A.

Till Konungen.

Genom nådigt brev av den 20 innevarande månad anbefalld inkomma med underdånigt yttrande, huruvida i nådig proposition nr 73 å sid. 60 omnämnd upprepning av farled är av vikt för bibehållande av operationsfriheten hos pansarbåtar av Sverige-typen får jag i underdånighet framhålla, att den avsedda leden, som för närvarande är farbar, om ock under vissa omständigheter med någon risk, för våra nuvarande pansarbåtar utom Sverige, är av alldeles särskild vikt för bibehållande av flottans operationsfrihet och att det fördenskull är i hög grad önskvärt, att den upprepas så, att den blir användbar även för pansarbåtar av Sverige-typen. Intill dess detta skett, kan nämligen i händelse av krig det strategiska eller taktiska läget bliva sådant, att en sjöstyrka, uti vilken ingår pansarbåtar såväl av Sverige-typ som av äldre typ, måste dela på sig, vilket kan bliva ödesdigert.

Eders Maj:ts pansarbåt Oskar II den 26 april 1917.

Underdånigst

C. A. Ehrensverd.

A. Wachtmeister.

Bil. B.

Till Konungen.

Genom nådigt beslut den 20 dennes anbefalld att snarast möjligt inkomma med yttrande, huruvida upprensningen av den i Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 73, den 23 sistlidne februari, å sid. 60 omförmälda farleden är av vikt för bibehållande av operationsfriheten hos pansarbåtar av Sverige-typen, samt därvid om möjligt avfatta detta yttrande i sådan form, att detsamma kunde intagas i riksdagens statsutskotts utlåtande i anledning av berörda proposition, får jag i underdånighet anföra följande.

Ifrågavarande farled utgör den kortaste förbindelsen med öppna sjön från vissa ur försvarssynpunkt viktiga skärgårdsområden och är, på en sträcka av omkring 25' den enda ut- och infartsleden till samma skärgårdsområden. Skulle sålunda leden ifråga icke kunna befaras av pansarbåtar av Sverige-typ, måste kustflottans huvudstyrka, pansarbåtarna, använda sig av andra, betydligt längre och alltså långsammare förbindelser. Visserligen kunna en del av de äldre pansarfartygen i nödfall använda ifrågavarande led i dess nuvarande skick, men kan det knappast tänkas, att en befälhavare skulle, vid de operationer, som här kunna tänkas ifrågakomma, företaga en kanske ödesdiger splittring av sina huvudkrafter.

Vinst av tid spelar i alla militära operationer en stor och ofta avgörande roll, men denna vinst kan icke tillgodogöras, om den endast står att vinna genom ett splittrande av stridskrafterna.

Även ur blockadsynpunkt är ifrågavarande leds upprensning av stor betydelse på grund av det förstärkande av blockadfronten, som dess användbarhet för pansarbåtar av Sverige-typ nödvändigtvis måste medföra.

Stockholm den 27 april 1917.

Underdånigst

*H. von Krusenstierna.**Sven Enquist.*